

Lidia Derfert-Wolf
Biblioteka Główna Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy
Stowarzyszenie EBIB
lidka@utp.edu.pl

Ogólnopolska konferencja naukowa „Czytelnicy – zasoby informacji i wiedzy. Tradycja i przemiany w czasach kultury cyfrowej i Internetu”

Słowa kluczowe: konferencje bibliotekarskie, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej (UMCS), kultura czytelnicza, czytelnictwo, badania czytelnictwa, zasoby informacji

W Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej (UMCS) w Lublinie odbywają się co dwa lata konferencje poświęcone różnym obszarom badań i dobrych praktyk w bibliologii i informatologii, a ich organizatorami są Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UMCS lub Biblioteka Główna UMCS. W tym roku obydwie jednostki połączyły wysiłki, organizując konferencję [„Czytelnicy – zasoby informacji i wiedzy. Tradycja i przemiany w czasach kultury cyfrowej i Internetu”](#), która odbyła się w Lublinie w dniach 6–7 października 2016 r. Celem konferencji był przegląd aktualnego stanu badań, a także rozwiązań praktycznych w ramach dość rozległego obszaru bibliologii i informatologii, bo obejmującego zarówno czytelnictwo, nowe technologie i kanały komunikacyjne w budowaniu relacji bibliotek z użytkownikami, otwarte zasoby naukowe, jak również elementy kultury multimedialnej.

Obrady miały miejsce w pomieszczeniach Wydziału Humanistycznego UMCS. Uczestnicy konferencji wysłuchali łącznie 28 referatów w siedmiu sesjach tematycznych (w tym czterech równoległych) oraz dwóch wystąpień sponsorów. Prelegenci pochodzili z uniwersyteckich instytutów/katedr kształcących w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, z bibliotek akademickich, pedagogicznych i publicznych oraz archiwum.

Uroczystego otwarcia obrad dokonali Anna Dymmel z Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UMCS oraz Bogusław Kasperek, dyrektor Biblioteki Głównej UMCS. Pierwszą sesję merytoryczną – *Rekonesans badawczy* – zainaugurował Zbigniew Osiński (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UMCS), który przedstawił metody badania użyteczności serwisów bibliotecznych, bazując na bibliotekach uniwersyteckich. Cel swoich badań określił jako poszukiwanie sposobów powszechnego dostępu do informacji. Dokonując przeglądu stosowanych metod użyteczności, uznał, że nie rozwiązują one problemu niewiedzy użytkowników o istniejących w uczelni zasobach informacji. Mikołaj Ochmański (Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii Uniwersytetu Warszawskiego) zaprezentował swoje badania, które miały dowieść, czego o bibliologii może dowiedzieć się w sieci użytkownik tzw. widzialnego internetu. Prelegent przedstawił porównawcze wyniki poszukiwań w standardowych narzędziach (Google, Bing, Yahoo) takich terminów jak np.: bibliologia, bibliografia, bibliotekoznawstwo. Agnieszka Łuszek (Instytutu Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego) w swoim wystąpieniu dokonała analizy 47 artykułów z czasopism bibliotekarskich w okresie stalinowskim, pod kątem tematyki katalogów rzeczowych.

O czytelnictwie i czytaniu w epoce cyfrowej mówiła Anna Dymmel (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UMCS), powołując się na krajowe oraz zagraniczne raporty badawcze i dokonując na ich podstawie próby porównań stanu e-czytelnictwa. Ostatnia prezentacja w tej sesji, Sebastiana Dawida Kotuli (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UMCS), dotyczyła różnych form książki na przestrzeni wieków. Podkreślając mnogość tych form – szczególnie cyfrowych – autor dowodził schyłku kultury książki drukowanej.

W drugiej sesji zatytułowanej *Kultura czytelnicza* referenci zaprezentowali zarówno wyniki swoich badań, jak również działań praktycznych w tym zakresie. Agata Rybińska (Zakład Kultury i Historii Żydów UMCS) przedstawiła religijne lektury lubelskich Żydówek w czasie od XVII po XX w., na podstawie analizy literatury w języku hebrajskim i jidysz, dostępnej w archiwach, bibliotekach i antykwariatach. Stanisława Wojnarowicz (Biblioteka Główna UMCS) omówiła problemy dostępności „Kultury” paryskiej w bibliotekach PRL, naświetlając regulacje prawne i organizacyjne udostępniania zbiorów bibliotecznych w tamtym okresie w Polsce oraz prezentując wyniki badań ankietowych w wybranych bibliotekach naukowych. Z kolei blogi bibliotek pedagogicznych i szkolnych zaprezentowała Bogumiła Celer (Pedagogiczna Biblioteka Publiczna, Książnica Pedagogiczna im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu), uwypuklając ich rolę w promocji czytelnictwa i kształtowaniu kultury czytelniczej. Na zakończenie tej sesji Joanna Chapska (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie) bardzo ciekawie zaprezentowała Dyskusyjne Kluby Książki (DKK) na przykładzie inicjatyw lubelskich bibliotek publicznych w latach 2007–2015.

Trzecia i czwarta sesja odbywały się równolegle. W pierwszej z nich – *Zasoby informacji i wiedzy* – Jolanta Hys (Biblioteka Narodowa) przedstawiła wybrane klasyfikacje biblioteczne, szczególnie uwzględniając prezentację danych w modelu linked data oraz wizualizację klasyfikacji. - asdhshdsd dsaddhsda -- sadjsdjsd hsdhshdbdhsdba Następnie Anna Białanowicz-Biernat (Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego) w bardzo interesujący sposób omówiła nowoczesny system komunikacji instytucji z indywidualnym użytkownikiem biblioteki i z jej otoczeniem, na podstawie doświadczeń z obsługi wybranych serwisów informacyjnych BUW, w tym serwisów dziedzinowych. Z kolei Karolina Popławska (Biblioteka Politechniki Poznańskiej), Jakub Bajer (Biblioteka Politechniki Poznańskiej), Michał Kozak (Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe, PCSS), Marcin Szymczak (PCSS) i Marcin Werla (PCSS) zaprezentowali *System Informacji Naukowej (SIN) Politechniki Poznańskiej* jako przykład współpracy pomiędzy Politechniką Poznańska (PP) a PCSS. Celem SIN jest upowszechnianie dorobku naukowego pracowników, doktorantów i studentów PP. Równolegle trwającą czwartą sesję – *Czytelnik / Użytkownik* – zainaugurowały Agnieszka Goszczyńska i Justyna Jerzyk-Wojtecka (Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego) wystąpieniem, w którym omówiły badania przeprowadzone w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego, na podstawie wywiadów oraz ankiety ewaluacyjnej kursów e-learningowych. Wyniki badań ilościowych i jakościowych doprowadziły do naszkicowania profilu studiującego użytkownika biblioteki akademickiej. Agnieszka Prymak-Sawic (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie) mówiła o działalności informacyjnej biblioteki macierzystej, ze szczególnym uwypukleniem roli zasobów dotyczących Lubelszczyzny. Na zakończenie tej sesji Urszula Poślada (Biblioteka Główna UMCS) odczytała i zaprezentowała na

slajdach referat Beaty Cessak-Obydzińskiej (Monterey County Free Libraries) na temat usługi bibliotecznej dla klubów książki *Book-Club-to-Go* realizowanej w Monterey County. Temat był niezwykle ciekawy, w kontekście prezentowanych wcześniej Dyskusyjnych Klubów Książki organizowanych w polskich bibliotekach.

Pierwszy dzień obrad zwieńczyło zwiedzanie uroczego Starego Miasta w Lublinie z prawdziwą „perłą” – Kaplicą Trójcy świętej na Zamku. Spacer zakończono uroczystą kolacją w przemiłej atmosferze, w klimatycznym miejscu przypominającym dawny Lublin, w którym wśród różnych tematycznych sal nie zabrakło tej przypominającej bibliotekę.

Drugiego dnia obrady rozpoczęły dwie kolejne sesje, odbywające się równolegle. Piątą sesję – *Obszary komunikacji* – zainaugurował Dariusz Kardela (Centrum Wiedzy i Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Wrocławskiej, CWINT) prezentując kanały komunikacji biblioteki akademickiej z użytkownikiem (np. Facebook, komunikatory, Twitter), na podstawie analizy w bibliotekach uczelni technicznych oraz doświadczeń CWINT. Prelegent podkreślił znaczenie języka komunikowania się bibliotekarzy, który powinien uwzględniać specyfikę stylu wypowiedzi użytkowników. Z kolei Barbara Krasieńska i Piotr Milc (Biblioteka Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie) omówili inicjatywy dwóch oddziałów w swojej bibliotece – informacji naukowej oraz digitalizacji i reprografii – wspierające kształtowanie kultury cyfrowej użytkowników. Zwrócono uwagę na tworzone w bibliotece bazy danych, szkolenia, Pedagogiczną Bibliotekę Cyfrową i Repozytorium. Następnie Danuta Domalewska (Biblioteka Główna Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie) przedstawiła ofertę bibliotek uczelni ekonomicznych w zakresie zasobów wiedzy oraz sposoby informowania o nich, w oparciu o przegląd stron internetowych tych bibliotek. Sesję zakończyła Natalia Wilczek (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Śląskiego), prezentując inspirujący katalog sieciowych, darmowych zasobów wiedzy o charakterze popularno-naukowym, w języku polskim i angielskim. Autorka wystąpienia stworzyła rankingi ciekawych witryn, powołując się m.in. na statystyki wykorzystania serwisów.

Trwająca w tym samym czasie szósta sesja koncentrowała się wokół *Dystrybucji i obiegu kultury*. Agnieszka Konstankiewicz (Archiwum Państwowe w Lublinie) mówiła o udostępnianiu archiwaliów (również on-line) oraz działalności edukacyjnej w zakresie poszukiwań genealogicznych i tworzenia archiwów rodzinnych, dzieląc się doświadczeniami Archiwum Państwowego w Lublinie. Problem masowej digitalizacji materiałów archiwalnych w archiwach państwowych i związane z tym kwestie sieciowego udostępniania cyfrowych wersji tych dokumentów przybliżył Marcin Buczek (Archiwum Państwowe w Lublinie). Maria Michalska (Biblioteka Narodowa) przedstawiła sylwetkę pracownika informacji naukowej w XXI w., biorąc pod uwagę nie tylko wiedzę, ale też umiejętności docierania do użytkownika. Prelegentka poparła swój wywód doświadczeniami zdobytymi podczas opracowywania „Krajowego standardu kompetencji zawodowych”, a w tym kompetencji specjalisty informacji naukowej, technicznej i ekonomicznej.

W czasie siódmej i ostatniej sesji merytorycznej zatytułowanej *Biblioteka w nowej odstonie*, uczestnicy mieli okazję wysłuchać referatów na temat różnych aspektów działań

bibliotek, przedstawianych jako nowe lub unowocześnione. Ewa Hadrian (Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego w Lublinie) zaprezentowała zmiany w działalności informacyjnej WBP w Lublinie, zwracając uwagę na inne narzędzia przekazu informacji, odmienne potrzeby i zapytania informacyjne oraz pracowników biblioteki w nowej odsłonie. O nowoczesnych budynkach bibliotek i mediach, zlokalizowanych w nieoczekiwanych dla nich miejscach (na lotniskach, w centrach handlowych itp.) mówiła Renata Ciesielska-Kruczek (Biblioteka Instytutu Neofilologii Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie). Referat Małgorzaty Wagi i Andrzeja Koziary (Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka w Katowicach, CINIBA) na temat nowej kultury organizacyjnej bibliotek, na przykładzie CINIBA, odczytała Lidia Jarska (Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UMCS). Autorzy przedstawili bibliotekę funkcjonującą w modelu information commons, integrującą usługi z przestrzenią informacyjną i edukacyjną. Z kolei Karol Baniak (Biblioteka Narodowa) omówił funkcjonowanie nowej usługi BN – cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej publikacji naukowych ACADEMICA. Księgozbiór Centrum Informacji i Dokumentacji Europejskiej w Bibliotece Uniwersytetu Szczecińskiego zaprezentowała Elżbieta Tomczyńska (Biblioteka Główna Uniwersytetu Szczecińskiego). Na zakończenie Anna Bogowska (Biblioteka Główna UMCS) podzieliła się ze słuchaczami refleksjami na temat nowoczesnych sposobów dostępu do kolekcji zbiorów kartograficznych oraz ich wykorzystania, uwzględniając proces digitalizacji i przy okazji krótko prezentując Bibliotekę Cyfrową UMCS. Podsumowania i zamknięcia konferencji dokonali, wspólnie w imieniu organizatorów, Anna Dymmel oraz Bogusław Kasperek.

Wszystkim sesjom merytorycznym towarzyszyły dyskusje, podczas których zadawano pytania prelegentom, jak również poruszano inne, pokrewne tematy nurtujące naukowców i bibliotekarzy. Warto podkreślić, że wartością dodaną tej konferencji była wymiana myśli, wiedzy i doświadczeń naukowców oraz praktyków, wywodzących się z wielu ośrodków kształcenia bibliotekarzy i z wielu różnych instytucji kultury, nauki i edukacji. Można sobie tylko życzyć, żeby wysłuchane referaty, nawiązane kontakty oraz rezultaty dyskusji przyczyniły się do rozwoju czytelnictwa i efektywnego korzystania z informacji w kulturze cyfrowej.